

1648 15
15

SEPULTURA

VETERUM.

sive

DE ANTIQVIS RITIBUS SE-
PULCHRALIBUS,

Romanorum, Græcorum,
Judæorum & Christianorum:
DISPUTATIO QUINTA.

Quam
D. O. M. A.

PRÆSIDE

M. JOH. ANDR. QVENSTEDT.
QVEDL. FACULT. PHILOSOPH.

ADJUNCTO,

Publicæ ventilationi submittit,

PAULUS VVEIERUS

Reg. Prussus.

*Addiẽm 26. Augusti horis matutinis,
In Auditorio Philosophorum.*

WITTEBERGÆ

Ex officina Typograph. MICHAELIS Wende,
ANNO MDC XLVIII.

SEPTIMA

VETERUM

DE ANTIQVAE RITIBUS SE

Romanorum, Grecorum,
Iudaeorum & Christianorum.
DISPUTATIO QUINTA.

D. O. M. A.

M. JOH. ANDR. QVNSTEDT.
QVAD. FACVLT. PHVLOSOPH.

PALMB. VVIERIS

WITTEB. P. 1743

ANNO MDC XLIII

CAPUT IIX.

De Loco Sepulturæ.

HT nunc jacet ille noster tumulo suo
compositus, nos verò antequam à func-
ratione domum eamus, circumspicie-
mus paululum, quo loco consistamus.
Primitus apud Romanos rerum domi-
nos (ab his enim hætenus placuit ordi-
ri) intra urbem humo fuisse coopertos, qui naturæ
concessissent, *Servius* vult, celeberrimus ille *Virgilij*
interpres, ad verbalibri XI. *Æneidos* :

*Apud Romā-
nos.*

*Imumeras struxere pyras & corpora partim
Multa virum terra infodiunt, avestag, partim
Finitimos tollunt in agros, urbique remittunt.*

Sic annotans: *Urbique remittunt*. Deest unicuique,
inquit, & meminit antiquæ consuetudinis, nam antè
etiam homines in civitate sepeliebantur; quod postea
Duillio Cos. Senatus prohibuit & sanxit ne quis in
Urbe sepeliretur: unde Imperatores & virgines *Vestæ*,
quia legibus non tenerentur, in civitate habent sepul-
chra. Hæc *Servius*. Accedit autoritas *Prudentij* dul-
cissimi Poëtæ libr. I. contra *Symmachum* :

*Et tot templa DEum Romæ, quot in urbe sepulchra
Heroum numerare licet, quos fabula manes
Nobilitat, noster populus veneratus adorat.*

Et quidem in suis quemq; ædibus suorum com-
posuisse exuvias, exindeq; lares, quos domesticos
vocant deos, colere cœpisse Romanos plurimi tra-
dunt. Ita enim *Isidorus* lib. XV. *Originum* cap. II.
Præus in domo suâ quisq; sepeliebatur. Et jam ante laudatus

M. 2

Servius,

Servius, domesticos intra parietes terræ mandatos fuisse mortuos, unde Larium & penatium religio extiterit, autor est in *lib. V. Aeneid.* ad verba, *Præterea si nona diem.* Idem docet *Alexander ab Alexandro*, qui lib. VI. *Genial. Dierum* cap. 14. ita inquit: *Sed quum à primâ origine intra suas quisq; edes defossa cadavera haberent (de priscis Romanis loquitur) unde Laras in singulis edibus colendi religio pervasit. &c: quod ipsum & lib. III. cap. 2. docet. adde Joan. Meursium prænobilem Græcæ literaturæ mystam Exercit. Crit. libr. III. ubi in hunc modum loquitur: Sepulcra Romanos sed & Græcos juxta vias in finibus agrorum habuisse satis constat omnibus. Primitus tamen in edibus ea constituebant.* Verum hæc non placent *Kirchmanno*, qui omnium in hoc argumento conatus superavit. Apud Latinos fortean id obtinuisse concedit lib. II. de *Fun. Rom.* cap. XX. non verò in ipsa Orbis regina ac domina Roma, cum Romæ sub ipsis urbis incunabulis multò ante latas à Decemviris leges more quodam receptum fuerit, ut extra urbem sepelirentur vitâ functi, probat id ipsum exemplo *Numæ secundi & Servii Tullij sexti Romanorum Regis.* Et quod *P. Valerio Publicolæ & A. Posthumio Tuberto* virtutis causa sepulcrum in Urbe à Senatu concessum sit, teste *Cicerone* II. de *Leg.* *Quæ autem, inquit, honoris argumentum & virtutis fuisset premium, si promiscuè omnibus in urbe sepeliri licuisset.* Videatur ipse loco citato & cap. XXVI. ejusdem libri, ubi objectioni occurrat. Quod verò *Servius* ad lib. XI. *Aeneid.* verbis supra adductis asserit; postea *Duellio* Consule senatum prohibuisse & legasse, ne quis in Urbe sepeliretur, id non *Duellio* Cos. primùm, qui unà cum *L. Papyrio Crasso* consulatum obtinuit, ut *Livyus* *Historiæ Romanæ*

mana princeps testatur lib. VIII. Decad. I. eo loci ubi Aufonium bellum describit. (circa annum Urbis CCCCXC) sed multò ante factum est. A Decemviris enim, ad quos à Coss. quemadmodum ante à Regibus ad Consules translatum Rom. Imperium, cautum fuit lege XII. Tabularum, *ne quis in urbe sepeliretur, neve ureretur*, teste Ciceron. II. de Leg. Leges verò XII. Tabularum, corpus omnis Romani Juris, docente *Valentino Forstero Histor. Jur. Civil. Rom. lib. I. cap. XXIII. n. 1.* anno post Romam conditam trecentesimo juxta A. Gellium lib. XX. cap. I. vel ut alij scribunt CCCII. compositæ sunt ac scriptæ. Ipsi imperatores postea leges dederunt de non sepeliendis intra Urbis pomeria mortuis. D. Adrianus rescripto multam aureorum quadraginta fisco inferendam decrevit tam in eos qui quempiam intra mœnia humassent, quam in ipsos Magistratus, qui id passi essent, locumq; publicari & corpus exhumari transferriq; jussit, *Digestorum lib. XVII. Tit. 12. de sepulchro violato §. 5. Divus Adrianus.* Intra urbes sepeliri mortuos veruisse Antoninum Pium refert Jul. Capitolinus in vita ejus. Quæ autem ratio, cur cadavera in urbibus sepeliri non permetterent? Accipe causam ex Justiniano codice, titulo de Relig. & sumpt. fun. l. Mortuorum: *Ne sanctum municipiorum jus pollueretur, vel ne funestarentur sacra civitatis* ut inquit Julius Paulus Sententiarum lib. I. sub titulo de Sepulchris & lugendis. Tum etiam ne cœlum illud urbanum, undè proximè spiritus duceretur, putrescentium corporum nidore corruptum pestem importaret. Satis ei rei probandæ est *Isidorus lib. XIV. Orig. cap. XI. Prius autem quisq; in domo sua sepeliebatur. Postea vetitum est legibus, ne fasore ipso corpora viventium contacta insicerentur.*

Tholofanus in Syntagm. Juris Univerſi lib. XXXIII.
cap. 23. n. 8. prohibita domestica ſepultura hanc etiam
reddit rationem, *ne licentia illa ſepelienſi familiares daret
delinquendi & occiſos occulandi occaſionem.* Cumbuſtio-
nem verò in urbe fieri prohibebant propter flammæ
periculum, teſte Cicerone lib. II. de LL. Intra ambitum
ergò murorum cujuſlibet defuncti corpus humari le-
ges vetabant, quas tamen poſtea abrogavit *Leo Imp.* &
cujusvis arbitrio permiſit, ſive extra muros ſive intra
civitatem ſepelire mortuum vellet, ut ex ejus *Novel.*
LIII. notum eſt. Extra Urbem verò loca deſtinata ſe-
pulchris erant duplicia, privata & publica. Privata e-
rant quæ quiſq; in ſuo horto ac agro ſepultura assigna-
rat. Qui fundum viæ publicæ proximum habebant,
in eâ potiſſimum parte ſepulcra condebant, quæ viam
ſpectabat, ſive ut iter facientibus innoteſcerent, ſive
ut *pretereuntes admonerent mortui & ſ. fuiſſe & illos eſſe mor-
tales* notante *Varrone* diligentiſſimo antiquitatis inve-
ſtigatore libro V. de lingua latina. Piè in rem præſen-
tem *Chryſoſtomus* Serm. de Fide & Lege: *Omniſ*, inquit,
*civitas, omne caſtellum, ante ingreſſum habet ſepulcra, an-
te portas ante agros ſunt ſepulcra, ut contendens intrare civi-
tatem, quæ imperat & floret divitiis & potentatu alijsq; digni-
tatibus, priuſquam videt, quod ſecum concipit, videat primum
quod ſit.* Hinc ſolemnes formulæ; quibus Viatores
vel hoſpites in Epitaphiis ſolent compelliari. SISTE
VIATOR. VIATOR ADSTA. ASPICE VIATOR.
& ſimiles. Exſtruebantur ergò ejuſmodi monumen-
ta & ſepulcra ſecundum vias militares & publicas &
quidem celebriores, ut *Appiam, Aureliam, Flaminiam,
Latinam* &c: Juxta *Viam Appiam* quam *Statius* *reginam
longarum viarum* appellat, ſepultum eſſe quinto ab Ur-
be la-

belapide Pomponium Atticum refert *Cornel. Nepos. in vita ejus*, *Marcum Tullium* sexto, teste *Georgio Fabricio Cernicenſi* (viro excellenti ingenio & judicij rectiſſimi *Barbio. Adverſ. Lib. XLIV. c. 26.*) tractatu de Roma cap. XX. *Deſiderius Lignamineus Patavinus* anno M. D. XLIV. in inſula Zacyntho Ciceronis ſepulchrum inventum eſſe aſſerit. Rem ipſam narrat *Franciſcus Fabricius in Hiſtoria Ciceronis* ſub finem anni ejus ultimi, ſed ipſe huic rei fidem non adhibet. Eſt & *Ennij* ſummi Epici poëtae juxta *Ciceronem de Opt. Orat. cap. I.* in *Via Appia* ſepulchrū teſte *Ovidio. & Severi Imper.* (qui primus & ſolus Africa oriundus ad Imperij Rom. aſtigiūm pervenit) teſte *Ael. Spartiano* in Antonino Getā. *Galieni Imp.* (qui à Claudio in cœleſtium eſt numerum relatus, vix exequiis dignus judicio aliorum) tradente *Sext. Aurelio.* Juxta *Aureliam* reconditus eſt *Galba Imp.* (alieno imperio felicior quā ſuo, ut ſcribit *Tacitus l. Hiſtor.*) docente *Suetonio in vita.* In *Via Latina* *Domitianus* (ſceleratorum Imperatorum ultima linea, qui ex intollerabili & impudenti arrogantia *Dominus & DEus noſter* audire voluit,) autore *codem in vita ejus.* In via *Oſtienſi* *Divus Paulus*, vas electionis ac Gentium Doctor, teſte *Prudentio.* Monumentum *Petri & Pauli* in via *Oſtienſi* ſuo tempore extiſſe dicit *Tertullianus in Apologetico & Eusebius* ex *Cajo* quodam ſcriptore Eccleſiaſtico confirmat. In *Via Lavicana* *Didius Julianus* Imp Juris peritiſſimus, *eruditione melior, quā animo*, ſepultus eſt, ut in ejus vita ſcribit *Aelius Spartianus.* *Via Aſtellana* (narrat *Leander Albertus Bononiensis* in deſcriptione Italiae & quidem regionis ejus V. nempe *Cāpania* p. 268.) qua Romam euntes in *Appiam* ducebat, utriusq; tota propemodum habet ſepulcra vetera, majori ex parte integra, qua cellula non inelegantes videntur

dentur & inhabitari commodè possent, si lignea adderentur fores. Singu-
 lulari latera pedes continent octonos omnia ferme: Sunt tamen aliqua
 pedum quinum, aliaq. minoris quoquo versum latitudinis. Constant è
 latere coëto ex altè à mensurà conformato, & parietes haud externè solum
 elegantissimè structi cum coronis, verum etiam intus toti nobilissimis co-
 loribus & auro depicti, coronis item affabrè decorati sunt. Intratur o-
 stiole modico, quod viam spectat, cui ex adversum ipso in pariete quadam
 edicula est, media muri crassitudine excavata, fenestre instar, altitudi-
 ne plerumq. duorum pedum, tota coronis elaborata, superne vel in angu-
 lum acutum vel in fornicem desinens. Ad latus utring. minores sunt specie
 pyramidum, ordine tanquam humane manus digiti paulatim deficientes.
 In illa majore patrum - familias cum cineribus urna collocatur,
 in cæteris matrum - familias & liberorum, pro suo cujusque gradu.
 Hæc Italus ille scriptor, & oculatus arbiter, quæ pluf-
 cula posui, quia rei huic illustrandæ faciunt. Plura
 petes ex jam ante laudati Georgij Fabricij Chemnicensis
 Roma cap. XX & Kirchmanno de Funer. Rom. lib. II. cap. 23.
 Propertius tamen poëta jucundissimus, maluit in sylvis
 sepeliri, quàm in agris juxta vias, sic enim lib. III. voti
 fui summam complexus est.

Di faciant, mea ne terrâ locet ossa frequentis

Quæ facit assiduo tramite vulgus iter.

Post mortem tumuli sic infamamur amicum,

Metegeti arboreâ devia term. comâ.

Aut humet ignotæ cumulus vallatus arena,

Non juvat in mediâ nomen habere via.

Publica verò loca, alia inopum destinata erant
 funeribus, ubi & servi & cætera vilia capita sepelie-
 bantur, dicebanturque Puticulis à puteis fossis, vel
 quod corpora ibi putrescerent, nomen trahentes. Er-
 rat talis locus non procul ab Urbe domina, extra por-
 tam Exquilinam, ut auctor est Varro vir ætate sua do-
 ctissimus lib. IV. de Ling. Latin. dicebaturq; peculiari
 nomi-

nomine *Sesertiam*. Alia loca publica erant, in quibus eorum locabantur monumenta, qui præclare de Republica meriti. Viris enim celebribus publicè locum sepulchro adsignabant interdum Romani, tanquam singulare virtutis præmium, idq; potissimum in campo *Martio*, loco illustri, ubi solos reges sepelire mos erat juxta *Appianum* lib. I. ἐμ Φυλ. de Sylla ibi sepulto. Cæterum in montibus etiam vel ad montes habuerunt sepulchra. Sic enim *Isidorus* lib. XV. cap. 12. *Potentes aut sub montibus aut in montibus sepeliebantur*. Afferit & *Georgius Gualterus* in Tabulis Siciliæ; *Monumenta ad montes vetusta passim per Siciliam reperiri, imprimis Pantalica in ditione Cas. Cajetani, ubi præruptis hinc inde collibus ab imo ad eorum fastigia usq; ea excisa. Quæ cum innumera sint, quæ sublimioris, quæ abjectioris sortis mortalium conditoria fuisse autumat*. Illustris locus & clarum vestigium hujus moris est apud *Ambrosium Leonem* in descriptione *Nolæ Urbis Italiae* lib. III. cap. 2. ubi refert; *Ætatem, quæ secuta est illam præscam* (quæ extra urbem secundum celebres vias sepulchra extruebant Romani) in excavatis in monte *Verrucæ* aliquam magnis concameratisq; cuniculis, quæ aliquanto tractu semota sint ab urbe, excavasse sepulchra singulis defunctis, quæ sicuti capsæ longâ serie & sibi hærentes ordinata, tum in dextro tum in lævo cuniculi latere solog; calle, qui in medio est cuniculo relictus discriminante structa spectentur. Atq; ita in visceribus montium & terræ factam esse veluti civitatem mortuorum, ubi in quâ per vicinias ita per cuniculos iretur. *Neapoli* (addit) atq; *Syraculis* ejusmodi mortuorum civitates excavatas etiam nunc est cernere, quanquam nostræ, neq; longis antea ætis temporibus quisquam in eis conditus sit. Hæc ille.

Ex hætenus dictis constat extra urbem sua sepulchra & loculos habuisse Romanos, in quibus cineres suorum conderent, idq; jussu legum. Ubi tamen prætereundum silentio non est, etiam post lætas XII. Tabulas

N quos-

quosdam in ipsa Urbe fuisse sepultos, quos legibus solutos virtutis causa id consecutos fuisse Cicero existimat. II. de Legib. *Quid? qui post XII. in urbe sepulti sunt clari viri? M. Credo, Tite, fuisse aut eos quibus hoc ante legem virtutis causa tributum est, ut Publicola, ut Tuberto, quod eorum posteri tenuerunt: aut eos, si qui hoc, ut C. Fabricius, virtutis causa soluti legibus consecuti sunt.* Hinc Alexander ab Alexandro lib. III. Genial. dier. cap. 2. *Cineres tamen ejus, inquit, qui triumphasset, aut Imperatoris, qui hostes bello domisset, vel armis republ. auxisset, in urbem ferre licebat, quibus hoc honoris causa, ut in foro conderentur, tributum est.* Idem repetit lib. VI. cap. 14. Solum tamen omnium Imperatorum Trajanum intra Urbem in foro sepultum esse tradit *Europius lib. VIII.* Morem extra urbem juxta vias sepeliendi pleraque Græcia cum Romanis habebat communem. Athenienses de Solonis instituto nullum in urbe sunt sepulchrum passi, inquit Melchior Junius *Quæstion. Politic. Quæst. CX.* Hinc Marco Marcello quamvis illustri viro à Magio Chilone interfecto locum sepulturæ ut darent intra urbem *Servius Sulpicius*, qui Achajæ & reliquis regionibus cum imperio præerat, ab Atheniensibus impetrare non potuit, ut ipse scribit in *Epistol. ad Cicer. lib. IV. Epist. Famil. XII.* quod religione se impediri dicerent: neque antea cuiquam id concessissent. Et ne de Corintho dubites altero Græcia oculo testis est *Pausanias lib. II.* accedentibus ad eam occurrere in viatibus, cum alios, tum propè ipsam portam Dionigenis Synopenfis, quem Canem Græci appellarunt. Idem obtinuisse apud Smyrnæos *Cicero pro Flacco & Syracusanos V. Tuscul.* non obscure tradit. Apud Sicyonios etiam vetus lex humari quenquam intra suos muros vetabat, ut auctor est *Plutarchus in Arato.* Scribit

Apud Græcos.

bit Dares Phrygius libro de excidio Trojae, Priamum
Hectorem filium suum ab Achille occisum, more suo-
rum ante Portas sepeliisse & ludos funebres fecisse.
Plato *Socios* Philosophus lib. XII. de Legibus; non mo-
dò in agris jubet fieri sepulcra, sed agros steriles nul-
lique alij futuros usui destinat funeribus: ut quæ sine
detrimento vivorum recipit mortuos, ea potissimum
terra compleatur: quæ autem terra fruges ferre, & ut
mater cibos suppeditare possit, eam verat mortuorum
corporibus occupari. Quidam tamen Græcorum et-
iam intra urbem humabant, quod Spartanorum ex-
emplo manifestum est. Horum enim Legislator Lycurgus
mortuos in ipsis Urbibus & propè deorum aedes voluit se-
peliri, ut Laconica juvenus assuesceret non metuere aut
horrere mortem. Ante Lycurgi quidem Leges apud
Lacedæmonios religionis pollutionisque causâ intra
urbem cadavera non fuerunt sepulta. Utramque
leges apud *Plutarchum in Lycurgo & Laconicis*. Polybius
lib. VIII. Histor. qui nunc in excerptis legitur, refert,
Tarentinos cum oraculo didicissent, beatiorese esse fo-
re, si cum pluribus habitarent, intra urbem mortuos
suos recondere capisse. Imò Græcos antiquissimos
casco illo ævo in ipsis Deorum templis fanisque vitâ
functos humasse multis ostendit Arnobius lib. VI. ad-
versus Gentes: *Quid est inquit, quod multa ex his templa,*
quæ tibi sunt aureis & sublimibus elata fastigiis audeorum
conscriptionibus comprobatur, contingere cineres atq; ossa, &
sanctorum esse corporum sepulcra. Sæpè in ipso foro aut
medio urbis sepulcri monumento donabant, si cui ho-
norem habitum irent. Sic Cœpio Catoni s. frater in foro
Aeni, quæ Thraciæ urbs est, funeratus est, ut s. pè lauda-
tò Plutarchus in Catone Uticensi scriptum reliquit. Plura
N 2 exem-

exēpla vide apud Kirchmannū de Fun. Rom. lib. II. cap. 26. Fallitur ergō & fallit alios *Alphonsus Tostatus* Abulensis in Hispania Episcopus, qui vastos in Scripturas commentarios conscripsit, explanans verba Genes. cap. L. v. 13. *sepelierunt eum in spelunca duplici, quam emerat Abraham cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hebræo,* quando ait; signatè dici speluncam illam emptam in jus sepulchri, fuisse in agro & extra civitatem, quia nunquam fuit mos sepeliri corpora mortuorum intra civitates, nisi apud Christianos qui intra civitatē & prope tēpla habēt loca in usū sepeliendi mortuos sacrata, quæ appellant cœmeteriā. Refutate eum *Bened. Pererius* Comm. ad eundem Gen. locum Disp. IV. *illud non rectè,* inquit, *à Tostato quod putat ante Christianos nullo tempore nullaq; ingente morem fuisse sepeliendi mortuos intra civitates vivorumq; domicilia.* Aegyptii medicata & condita suorum

Apud Aegyptios.

cadavera vel in proprijs sepulchris, vel quibus ea defunt, domi servabant ad firmiorem parietem arca corporis erecta ut scribit *Diodorus Siculus* lib. II. *Bibl. Histor. cap. V.* De Septentrionalibus populis refert *Christianus Cilicius* belli Dithmarsici lib. I. *Erant eorum sepulturae in silvis & agris, tumulosque aggestis lapidibus vestientes muniebant, quod genus complures passim adhuc visuntur, qui gigantum strata vocantur.* De sepulchris juxta publicas & regias vias testem produco *Johann. Adolphum* Cypræum *Annalium Eccles. Slesvic. lib. I. cap. 2.* *Dani cum pyramides ac obeliscos exstruere non potuerint, (propter defectum artificum) olim in memoriam regum ac Heroum suorum ex terra coacervata, ingentes moles montium insiar eminentes statuisse, credibile omninò & probabile est.* Atq; illis aded in locis plurimùm, quo sæpè homines commearent, aut iter haberent, ut in viis publicis, quo posteritati memoriam clarissimorum virorum consecrarent, & quodammodò immortalitati mandarent.

Apud Septentrionales.

reht. Apud Judæos extra civitates in locis à viventi- *Apud Ju-*
um habitaculis separatis mortuorum cadavera fu- *daos.*
isse condita notum esse debet ex Historia Sacra. VI
In regione Gergesenorum occurrebant Servatori
duo damoniaci è monumentis prodeuntes, in quibus
domicilium habebant, sævi valdè adeò ut nequiret
quisquam præterire per viam illam. Matth. VIII. 28. Fi-
lius Viduæ Naimitanæ efferebatur portâ Urbis Nain
numerofo populo funus comitante. Luc. VII. 12. La-
zari sepulchrum fuit extra Bethaniam Joh. XI. Jose-
phus Arimathæus monumentum sibi extra muros Je-
rusalem in horto excidi curaverat *ἐν τῇ πέτρᾳ* in petra.
(Erat enim solum circa Jerusalē saxofum & *ὕψος αὐτοῦ*
h. e. subtus lapidosum, ut appellatur à Strabone.) Matt.
XXVII. 60. Marc. XV. 46. Luc. XXIII. 53. Joh. XIX. 41.
Imò vallis Cedron, qui à posterioribus Judæis vallis
Josaphat cœpit appellari, commune totius Civitatis
Hierosolymitanæ, cui contigua, cœmeterium erat, u-
bi vulgus & ignobiles omnes sepeliebantur, ibique
nunc Turcæ sepeliuntur, ut ex Adrichomio in Jerusa-
lem n. 204. refert *Cornelius à Lapide in XVIII. cap. Joh. v. 1.*
Sepulchretū, inquit *Drusus Prætorior.* lib. I. ad c. Matth.
XXVII. v. 7. Ebraicè dicitur *domus sepulchrorū.* Id assigna-
tur cuique urbi, & quidem situm erat extra terminum
ejus. Non enim sepeliebant mortuos suos in termi-
no urbium suarum. Ex libro præceptorum, 206. 3.
Monumenta igitur Judæorum extra urbem. In agris
quandoque sæpè etiam in montibus vel collibus. Pa-
triarcharum Principes Abraham, Isaac ac Jacob in spelū-
ca agri sepultos esse in *Genesi* legitimus. Aegyptii Ser-
vatoris Josephi *λεὶψαα* in parte agri Sicheimitici com-
posita narrantur in *libro Jesu Nave* XXIV. 32. Josue dux
N 3 Hebræo-

Hebræorum & Eleazer summo sacerdos filius Aaron in
 monte Ephraim sunt reconditi, ut dicitur ibidem. Et
 IV. Regum XXIII. 16. *Reversus Josias vidit sepulchra quæ e-
 rant in monte.* Reponebantur defunctorum corpo-
 ra in speluncis excisis, conditis singulis in separatis fo-
 raminiibus, quorum octo vel ut alii tredecim cavari so-
 lebant, ut essent totidem corporum conditoria. Quale
 monumentum Josephus inciderat in petra seu in spe-
 lunca petra. Locus verò ubi sanctissimum Domini
 corpus positum est, unum erat ex illis octo vel trede-
 cim foraminibus quæ diximus cavari solita in quovis
 monumento, docete magno *Casaubono*, quem vide Exer-
 cit. XVI. num. XCVIII. XCIX. CXXII. Non desunt in-
 terim exempla in Veteris Instrumenti Scriptura, eorum
 qui intra urbem sunt tumulati. Ramatha urbs sita in
 monte Sophim, natale solum, domicilium pariter ac
 sepulchrum præbuit *Samueli* I. Samuel I. & XXV. ossaq;
 ejus possedit, donec ab Arcadio imperatore in Thrac-
 iam transferrentur. David vatum regumque sacrorum
 maximus in arce Sion, quam ipse de suo nomine ci-
 vitatem David appellavit, sepultus est III. Reg. II. 10.
 cujus monumentum adhuc post Christi resurrectio-
 nem ostensum fuit. Actor II. 29. Erant autem in mon-
 te Sion sepulchra Regum in horto regalis palatii, cujus
 mentio fit IV. Reg. XXV. 4. & II. Paralip. XXVI. ubi Rex
 Ozias dicitur sepultus in agro regalium sepulchrorum
 nō in ipsis regis sepulchris, eo quòd esset leprosus, ne
 scil. contactu suo alia cadavera contaminaret. Hinc
 Benjamin Tudelensis in libro itinerum suorum, inter-
 prete Bened. Aria Montano inquit; *Sunt in Sion monte Da-
 vidica familie sepulchra, & regum eorum, qui post David surrexerunt,
 sed locus ipsi ignotus vulgo est.* Venio ad Christianos. Hi com-
 mune in

Apud Chri-
 stianos.

-ostendi

munem humanis defunctorum corporibus destina-
tum locum, ut à nomine ordiar, appellabant *נווה לעוון*
cœmeterium, nimirum voce fidei ac pietatis plenâ, resurrectionis vi-
del. spem testificante, declaranteq; DE I omni otentiam, qui tanta facilita-
te possit mortuos ad vitam revocare, quantâ potest quilibet nostrum ex-
citare dormientem. Ut ait Pererius in cap. I. Gen. v. 13. unde
& Veteribus Hebræis sepulchreta נֹחַ מְתוּמִים בֵּית *loca mor-
tuorum*, sed בֵּית חַיִּים *loca vivorum* fiducia resurrectionis
vocantur teste Schickardo de Jure Hebr. cap. VI. pag.
169 Cœmeterio autem à dormitione nomen obvenit,
quasi dicas *dormitorium*, quod corpora fidelium ibi re-
quiescant, in sepulchris tanquam in lectulis atque cu-
bilibus suis, *non mortua sed data somno*. Mors Christia-
norum somnus est ac quies, de quâ excitationem spe-
rant & expectant in latissima illa resurrectionis die.
Puella non mortua est, sed dormit. Matth. IX. 24. Laza-
rus amicus noster *νερόμισα*, dormit, inquit Christus
ὁ Σωτήρ Joh. XI. 11. Et postea ut explicet, dicit manifestè,
λάζαρος ἔπεθενε. mortuus est. Et Stephanus princeps
martyr obdormivit. Actor. VII. 60. confer. Dan. XII.
2. I. Thes. IV. 13. Profanis etiam scriptoribus mors p̄-
petuum somnium & ferreum dicitur, sicut apud Ho-
merum iliade 30. vers. 241.

εἷς ὁμῆν ἐσθῑ π̄σθν̄, νοιῦσ̄ατο χαλκρον ὕπνον.

Statim ut cecidit, dormivit ferreum somnum.

Eodem pertinet illud Catullianum ad Lesbiam:

Nobis cum semel occidit brevis lux,

Nox est perpetua una dormienda.

Non prætereunda hoc loco est absurditas & in Græ-
ca literatura imperitia Durandi, qui libro I. ration. di-
vin. officiorum cap. V. num 4. Cœmeterium dictum pu-
tat

tat à *cimen*, quod est dulce, & sterion, quod est statio,
propterea, quod ibi defunctorum ossa dulciter quies-
cunt. Vel quia ibi sunt cimices, i. e. vermes ultra mo-
dum foetentes. Satis ridiculè istud quidem. Coeme-
teria aliàs dicuntur etiam *πολυάνθεια* à multitudine
sitorum, item sepulchreta vel conditoria à Pe-
tronio, vel etiam conditiva, requietoria, quieto-
ria aliis. Germani pulcherrimo nominae appellant
Gottes-Aker, in quo DEUS suam habet sementem ac se-
getem, quam in consummatione seculi & illustri ad-
ventu suo tanquam messi jam maturam demeter & in
coeleste horreum invehet, Zizaniis in ignem missis in-
extinguibilem. Erant autem primitus coemeteria
specus subterraneæ extra urbem, Romæ præsertim. Au-
diamus S. Hieronymum hæc ipsa coemeteria sapius o-
beuntem, sic enim de seipso scribit in cap. XL. Ezech.
*Dum essem Roma puer, & liberalibus studiis erudirer, solebam
cum ceteris ejusdem ætatis & propositi, diebus Dominicis sepul-
chra Apostolorum & martyrum circumire, crebroq. cryptas in-
gredi, quæ in terrarum profunda defossa ex utraq. parte ingre-
dientium per parietes habent corpora sepulcorum; & ita ob-
scura sunt omnia, ut propemodum illud Propheticum complea-
tur: Descendant in infernum viventes: & raro desuper lumen
admissum horrorem temperet tenebrarum, ut non tam fene-
stram, quàm foramen demissi luminis putes: rursumq. pedeten-
tim acceditur, & cæca nocte circumdatis illud Virgilianum
proponitur: Horror ubique animos, simul ipsa silentia ter-
rent. Paria leges apud Prudentium de Coemete-
rio Cyriacæ in agro Verano. Morem hunc anti-
quorum Christianorum condendi cadavera pio-
rum in lateribus tumbarum, cryptarumque are-
nari*

pla sua passim intra urbes habere cœperunt & spatia
quædam juxta templa sepeliendis mortuis destina-
runt, vel prisca illa martyrum dormitoria Ecclesiis pu-
blicis ac sacellis decorarunt, aut etiam nova cœmete-
ria extra urbis portas, sed ita ut non longè abessent,
condiderunt, quibus adjunctum interdum templum,
interdum nullum. Abundè, quæ ad *communem* se-
pulturæ locum, dixi. *Rarus* superest, quem pari cura
adtexam. Eratis in ipsis templis. *Augustinus* Hippon-
ensis Præsul jam ante sua tempora sepeliendorum
mortuorum in templis & propè martyrum monumē-
ta usum fuisse docet *Libro de cura pro mortuis cap. IV.*
Quamquam non adeò frequenter primùm ipsis tem-
plis & Basilicis inferebant suorum cineres atq; ossa,
Sed Personæ Sacerdotales & Reges Basilicarumq; con-
ditores tantū intra templorū parietes recipiebantur.
Sic *Ambrosius* Mediolanensium Episcopus in Basilica à se
erecta sibi sepulchrum elegit. Vide *Serm. LXXVII.* inter
Ambrosianos. *Constantinū Magnū* Constantinopoli in
vestibulo templi Apostolorum sepultū scribit *Chryso-
stomus Homil. XXVI.* in Epist. 2. ad Cor. *Honorius Imp. Ro-
mæ* in Templo S. Petri humatus legitur, taceo alios. A-
licubi ipsi quoque proceres & principes viri in capel-
lis & in muro Ecclesiæ, non intra Ecclesiam humaban-
tur, ut in multis Basilicis Hispaniæ observatum est teste
Garsia Laioisa Hispaniensium Conciliorum editore in cap. 18.
Concil. Bracarensis I. Queruntur eruditi, inquit *Christo-
phorus Brodverus Jesuita in Vita S. Ludgovi in sine lib. 2.* Sacro-
sancta terrarum sola, quæ par sit nitere munditiæ & pu-
ritate, per vilium capitum funera, quæ se in adyta
quoque templorum insinuant, quodammodò infu-
scari, & ex sacrariis fieri, *πολυάνθεια* & busta mortuaria.
Cum

Cum autem in os hic inferendi templis cadavera adeo, vulgò etiam invaluisse, aliquoties legibus coercendus fuit. Sic enim Gratianus, Valentinianus & Theodosius Imp. in templo aliquem sepeliri vetuerunt lege, quæ extat in lib. I. Codicis Justiniani, tit. II. De sacrosanctis Ecclesiis; *Nemo Apostolorum vel Martyrum sedem humanis corporibus existimet esse concessam.* In primo Concilio Bracarenfi cap. XXXVI. sancitum est, *ne corpora defunctorum intra Basilicas sanctorum turbulentur, sed si ante omnes sepultura extra civitatem, vel etiam, si necesse sit, deforis, circummurum Basilicae.* ibid. cap. XVIII. Mandavit & Carolus M. lib. I. Capitularium, *ut nullus deinceps in Ecclesia mortuorum sepeliat.* Conferantur Theodulphi Episcopi Aurelianensis Epistola ad Fratres & Compresbyteros suos, veterumque quorundam Conciliorum hac de re decreta, quæ legi possunt apud Gretzerum lib. II. de Fun. Christ. cap. VIII. Haud tamen diu hoc unquam servatum est. Consulere Lector potest Onuphrium libell. de Ritu sepeliendi mortuos, ubi textit Catalogum Imperatorum, Regum, Principum, Pontificum, Episcoporum, aliisque dignitatibus conspicuorum hominum, qui vel ad limina vel in porticibus Ecclesiarum vel in ipsis Ecclesiis humati sunt, & passim in vetustissimis templis literati id restantur lapides. Obiter addo, Reges ac Principes plerosque in certis locis sua habere monumenta & Sepulchra: *Gallia Reges in cœnobio Dionysiano: Anglia, ad Londinum totius Angliæ epitomen in templo Westmonasteriensi, quod Heinrici VII. sacrario maximè celebre est. Scotia, Bursiæ. Danorum Reges Barsholmiæ & Roeschildiæ. (Hæc inter alias, Christiani III. exuvias conservat, qui sancti Regis*

Regis nomen promeruit & primus apud Danos resan-
scentis Ecclesie parens Sacra Biblia in patrium sermo-
nem transferri typisque divulgari curavit Anno
CLOCCCCXLIX. Situs ibi & *Saxo* Rex ejus nominis
I. qui totam Angliam Anno MCC. subegit.) *Polonia* Re-
ges Cracovia. *Electores Saxonie* Freibergæ. *Palatini*, Hey-
delbergæ. *Brandenburgici*, Berlini. *Duces Austriaci*, Vi-
ennæ. *Principes Wirtembergici*, Tubingæ. *Megapolita-
ni* Suerini. *Pomerani*, Wolgasti. *Holsaci* Slesvici. &c.
Vide Melchiorum Junium quaestio. Polit. CIX. Locum
Sepultura Imperatoria certum non reperiri scribit *Limae-
us libr. II. de Jure Publico cap. XII. in fine.* Et res ipsa do-
cet. Aquisgrani enim Carolus Magnus tumulatus est.
Henricus Auceps, qui de Saxonum gente primus im-
peravit, Quedlinburgi, quæ mihi patria est, funera-
tus est. Lotharij II. Saxonis monumentum in mona-
sterio ducatus Brunsvicensis, quod ab ipso nomen ha-
bet, visitur. Spira Nemetum.

x marchiones Dadoz dur-
lacenses, Pforcentij

— *Sex Caesaribus tribuit commune sepulchrum,*
Francorum summi quos genuere Duces.

Praga totius Bojohæmiæ compendium & urbium
regina Caroli IV. Ferdinandi I. Maximiliani
II. ossa tegit & conservat. alij alibi
sua sunt.

ULB Halle
002 684 632

3

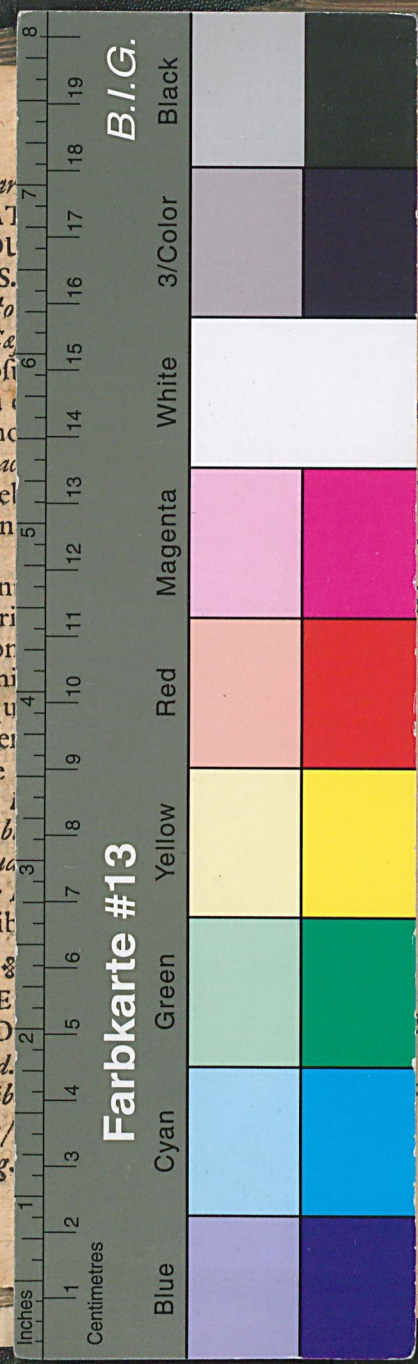
V5 17

B.I.G.

Farbkarte #13

1648

15

15

PULTURA VETERUM.

five

ANTIQUIS RITIBUS SE-
PULCHRALIBUS,

horum, Græcorum,
rum & Christianorum.
SPUTATIO QUINTA.

Quam
D. O. M. A.
PRÆSIDE

ANDR. QVENSTEDT.

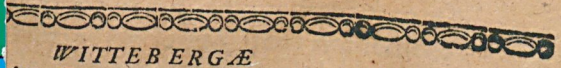
L. FACULT. PHILOSOPH.

ADJUNCTO,
Publicæ ventilationi submittit,

ULUS VVEIERUS

Reg. Prussus.

Ad diem 26. Augusti horis matutinis,
In Auditorio Philosophorum.

WITTEBERGÆ
cina Typograph. MICHAELIS Wender/
ANNO MDC XLVIII.

